

POVEZANOST NEKATERIH INDIKATORJEV SOCIALNE STRATIFIKACIJE S TEKMOVALNO KVALITETO SMUČARJEV TEKAČEV

Janez Pustovrh

magister kinezioloških znanosti, mladi raziskovalec

CORRELATION OF SOME INDICATORS OF SOCIAL STRATIFICATION WITH THE COMPETITIVE QUALITY OF SKI-RUNNERS

POVZETEK

Na vzorcu 60-ih slovenskih tekmovalcev v teku na smučeh smo raziskovali povezave med nekaterimi indikatorji njihovega socialno-demografskega statusa in tekmovalno kvaliteto. S postopkom regresijskih analiz tako v manifestnem kot latentnem prostoru stratifikacijskih spremenljivk s formiranim kriterijem nismo uspeli ugotoviti povezav, ki bi bile statistično značilne. Očitno se za trenutno doseženo raven mednarodne uspešnosti socialni status ne pojavlja kot predselektor baze sedanjih tekmovalcev.

SUMMARY

On a sample of 60 Slovene ski-runners we researched the relations between some indicators of their socio-demographic status and competitive quality. With regression analysis in manifest and latent space of stratification variables on the criterion, we were not able to obtain statistically significant relations. Obviously social status does not figure as a pre-selector of these competitors for the current level of their international competitive quality.

1. UVOD

Kakorkoli že je pojav socialne diferenciacije in stratifikacije prisoten v določeni družbi, je nujno povezan tudi s športom, kot eno pomembnih oblik družbene dejavnosti. Različne dimenzije, ki so odgovorne za socialno razlikovanje, imajo pri analizi psihosomatičnega statusa športnika pomembno vlogo. Posredno ali neposredno lahko socialni položaj tekmovalca pomembno vpliva na mnoge njegove ostale dimenzije psihosomatičnega statusa in nenazadnje na njegov končni uspeh v določeni športni panogi.

V Republiki Sloveniji so v okvir kompleksnih raziskav psihosomatičnega statusa športnikov praviloma vključene tudi spremenljivke s področja socialno-demografskih karakteristik merjenecov. Tovrstne kompleksne raziskave se glede izbire socialno-demografskih spremenljivk v osnovi opirajo na fenomenski model socialne stratifikacije S. Saksida in sodelavcev iz leta 1972. Uporabnost teh spremenljivk je izredno pomembna, saj je očitno, da imajo omenjene karakteristike včasih celo odločilno vlogo pri tem, ali se bo nekdo ukvarjal s športom sploh; še posebej to velja za tekmovalni šport.

Poanta večine opravljenih raziskav je, da je socialno razlikovanje v veliki meri odgovorno, ali se bo nekdo sploh

ukvarjal s športom ali ne. V posameznih športnih panogah, zlasti v tistih, pri katerih gre za visoke stroške in drago opremo, je vpliv socialnih razlik na uspešnost tekmovalcev večji. V nekaterih športih pa stratifikacijski dejavniki sploh onemogočajo nadarjenim posameznikom ukvarjanje z dejavnostjo in s tem izražanje njihovega potenciala.

Vsa navedena dejstva v večji ali manjši meri veljajo tudi za smučanje, za tek na smučeh. Zato je bistveno vprašanje raziskave, ali razlike v socialnem statusu med aktivnimi mladimi tekmovalci pomembno vplivajo na njihove tekmovalne dosežke.

2. PREDMET IN PROBLEM

Sociološke dimenzije uvrščamo praviloma v skupino eksogenih dejavnikov, ki v različni meri vplivajo na sposobnosti in lastnosti ali celo na uspešnost v določenih športnih panogah. Glede na ostale dimenzije psihosocialnega statusa športnika, ki imajo več endogenih obeležij, se vedno bolj pogosto kot operator pojavljajo sociološke dimenzije, ki imajo indirekten, pa tudi direkten vpliv na analizirane sisteme. In to v največji meri, kot kažejo rezultati dosedanjih raziskav, kot pomemben restriktor, ki vpliva zlasti na

možnosti mladih, da izkažejo svoj talent.

Dejstvo je, da je naš vrhunski smučarskotekaški šport že dlje časa v kriznem položaju v pogledu vrhunskih dosežkov na največjih tekmovanjih. Kljub prioritetenemu statusu smučanja v slovenskem prostoru tek na smučeh za razliko od ostalih disciplin smučanja ni izpolnil pričakovanj.

Seveda se nam ob analizi trenutnega stanja, gledano s stratifikacijskega vidika, pojavlja več vprašanj. V kolikšni meri stratifikacijski dejavniki pogojujejo tekmovalno udejstvovanje oz. uspešnost tudi pri starejših starostnih kategorijah aktivnih smučarjev tekačev in v kolikšni meri so stratifikacijski dejavniki pogojevali uvrščanje v selekcije oz. napredovanje najbolj nadarjenih tekmovalcev že v mlajših starostnih kategorijah.

S to nalogo želimo ugotoviti povezanost nekaterih demografskih in socialnih indikatorjev z uspešnostjo v teku na smučeh pri smučarjih tekačih, starih med 16 in 20 let. Zanima nas, v kolikšni meri takšna zveza obstaja – bodisi v pozitivnem bodisi negativnem smislu. V ta namen bodo strokovnjaki z ustreznimi metodami ocenili tekmovalno kakovost smučarjev tekačev, starih od 16 – 20 let. Proučevane bodo zveze med tekmovalno kvaliteto merjenega vzorca in socialno-demografskimi spremenljivkami.

3. CILJI RAZISKOVALNE NALOGE

V raziskavi želimo doseči naslednje cilje:

- Ugotoviti osnovne demografske in socialne karakteristike merjenega vzorca;
- v manifestnem prostoru,
- v latentnem prostoru.
- Oblikovati kriterijsko spremenljivko na podlagi relevantnega sistema ocenjevanja;
- Tako v manifestnem kakor v latentnem prostoru ugotoviti povezanost stratifikacijskih prediktorjev s posebej oblikovanim kriterijem tekmovalne kvalitete merjencev.

4. METODE DELA

4.1 Vzorec merjencev

Vzorec merjencev je zajemal 60 aktivnih jugoslovanskih smučarjev tekačev, starih od 16 do 20 let, ki so izpolnjevali za raziskavo potrebne pogoje.

4.2 Vzorec spremenljivk

4.2.1 Vzorec prediktorskih (neodvisnih) spremenljivk

Na osnovi fenomenskega modela za raziskovanje socialne stratifikacije in ciljev naloge je bil sestavljen vzorec neodvisnih spremenljivk.

V posamezne podsisteme fenomenskega modela so bile uvrščene naslednje spremenljivke:

SOCIALIZACIJSKI podsistem:

1. IZOBMAT – Izobrazba matere
2. IZOBOCE – Izobrazba očeta
3. KARAKKR – Karakteristike kraja, kjer živi merjenec oz. njegova družina

INSTITUCIONALNI podsistem:

4. OCEDELP – Položaj očeta v delovnem procesu
5. MATDELP – Položaj matere v delovnem procesu
6. OCESPOA – Športna aktivnost očeta
7. MATSPOA – Športna aktivnost matere
8. STARKLU – Najvišja funkcija ali očeta ali matere v klubu, v katerem smuča merjenec

SANKCIJSKI podsistem:

9. VIDEORE – Videorekorder (v družini)
10. VIKENDH – Vikend hišica (družina)
11. SOBA – Stanovanjski pogoji merjenca (lastna soba)
12. AVTO – Avtomobil (družina)
13. STROJPP – Stroj za pomivanje posode (družina)

Tabela 1: Lastne vrednosti, % pojasnjene variance, kumulativno % pojasnjene variance

faktor	lastna vred.	% var.	kum. %	var.
1	3.97909	30.6	30.6	
2	1.46285	11.3	41.9	
3	1.20575	9.3	51.5	
4	1.12103	8.6	59.8	* zadnji ekstr.
5	0.99157	7.6	67.4	faktor
6	0.91258	7.0	74.4	
7	0.70849	5.4	79.9	
8	0.65359	5.0	84.9	
9	0.53279	4.1	89.0	
10	0.48183	3.7	92.7	
11	0.39481	3.0	95.7	
12	0.31826	2.4	98.2	
13	0.23738	1.8	100.0	

4.2.2 Vzorec kriterijskih (odvisnih) spremenljivk

Vzorec kriterijskih spremenljivk predstavlja le ena spremenljivka:

1. ocena tekmovalne kvalitete smučarjev tekačev

Vzorec merjencev so ocenjevali štiri med seboj neodvisni ocenjevalci, ki so morali zadovoljevati v raziskavi opredeljene kriterije. Pri ocenjevanju skupnega predmeta merjenja so si pomagali s kriterijsko lestvico, sestavljeno iz petih stopenj, katere vrednosti so definirane opisno.

4.3 Organizacija zbiranja podatkov

Zbiranje podatkov za potrebe te raziskave smo organizirali in izvedli v mesecu septembru in oktobru 1990, in sicer v dveh delih:

- anketiranje merjencev
- ocenjevanje merjencev

4.4 Metode obdelave podatkov

Zbrani podatki so bili obdelani na Inštitutu za kineziologijo Fakultete za šport v Ljubljani, na računalniku DEC VAX 8550 Univerzitetnega računalniškega centra Univerze v Ljubljani. Uporabljen je bil statistični programski paket SPSSX in nekateri lastni programi, razviti na Fakulteti za šport v Ljubljani.

5. INTERPRETACIJA REZULTATOV

Distribucije manifestnih stratifikacijskih spremenljivk smučarjev tekačev, doseženih na posameznih indikatorjih socialne stratifikacije, smo primerjali z vzorci športnikov – tekmovalcev različnih športnih panog. Očitno ima tek na smučeh v Sloveniji status takšne športne panoge, s katero se v pretežni meri ukvarjajo tekmovalci, ki izhajajo iz socialnih kategorij nekoliko iznad povprečja prebivalstva.

5.1 Faktorska struktura stratifikacijskih spremenljivk

Na osnovi Hotellingove metode glavnih komponent so bile določene lastne vrednosti in njim pripadajoči karakteristični vektorji matrike interkorelacij manifestnih stratifikacijskih spremenljivk. Za odrejanje števila značilnih glavnih komponent smo uporabili Kaiser-Guttmanov kriterij, ki upošteva samo tiste lastne vrednosti, ki so večje ali enake 1.

Tabela 2: Matrika paralelnih projekcij stratifikacijskih spremenljivk na latentne dimenzije

	FAKTOR 1	FAKTOR 2	FAKTOR 3	FAKTOR 4
IZOBMAT	0.44627	0.11418	(0.54876)	0.13348
IZOBOCE	0.36470	0.19528	(0.53067)	0.18283
KARAKKR	(0.81359)	-0.14697	0.01484	-0.02976
OCEDELP	(0.54859)	0.31527	0.00273	0.10211
MATDELP	(0.69088)	-0.00058	-0.05805	0.01349
OCESPOA	0.14839	-0.00187	0.03497	(0.68884)
MATSPOA	-0.18284	-0.03428	0.02998	(0.88876)
STARKLU	0.05732	0.03216	-0.12239	(0.69993)
VIDEORE	0.10701	(0.62849)	(-0.58101)	-0.08323
VIKENDH	-0.11029	(0.66888)	0.06706	0.05255
SOBA	-0.09058	0.14748	0.82546	-0.08768
AVTO	0.08959	(0.60785)	0.18877	0.25322
STROJPP	0.02387	(0.66698)	0.08163	-0.04670

Z omenjenim kriterijem smo tako ekstrahirali 4 glavne značilne komponente, ki skupaj pojasnjujejo 59,8% celotne variance sistema. Prva glavna komponenta pojasnjuje 30,6%, druga 11,3%, tretja 9,3% in četrta 8,6% vseh informacij v sistemu latentnih spremenljivk.

Iz osnovne faktorske strukture težko definiramo čistost latentne dimenzije, ki v osnovi definira posamezni faktor, zato smo s postopkom rotacije glavnih komponent v OBLIMIN – poševnokotni položaj, poskušali poiskati kar najbolj enostavno faktorsko rešitev. Rezultati poševnokotne rotacije so prikazani v matriki paralelnih projekcij in matriki koeficientov povezanosti med faktorji.

V tabeli, ki prikazuje koordinate vektorjev manifestnih spremenljivk v poševnokotnem koordinatnem sistemu, zasledimo štiri faktorje oz. latentne dimenzije socialno-demografskega prostora.

Očitno je prvi faktor definiran predvsem s spremenljivkami rezidencialnega statusa anketirancev ter s profesionalno edukativnim statusom staršev. Prvi oblimin faktor tako pripada socializacijskemu podsistemu in bi ga lahko poimenovali REZIDENCIALNI STATUS SUBJEKTA IN PROFESIONALNI STATUS STARŠEV.

V strukturi drugega oblimin faktorja se pojavljajo indikatorji iz sankcijskega podsistema socialne stratifikacije. To latentno dimenzijo bi lahko poimenovali LASTNIŠTVO DOBRIN TRAJNE VREDNOSTI KOT ŽIVLJENJSKI STIL DRUŽINE.

Tretji faktor bi lahko interpretirali tako: zaradi stanovanjske politike v preteklem razvoju Slovenije, ko so nekatere kategorije občanov z visokimi dohodki dobivale po različnih kriterijih družbena stanovanja oz. stanovanjsko pravico v njih, gre v tem slučaju za primer, ko so starši z relativno nižjim socialnim položajem, ne glede na dokaj visoko izobrazbo, zgradili hišo in s tem zagotovili otrokom lastne sobe. Vendar pa dobrine tako imenovanega »visokega življenjskega stila (videorekorder, vikend hišica, kamera ...) še niso prisotne, ali bolje, prav zaradi usmeritve sredstev v izgradnjo hiše so se morali odreči drugim dobrinam trajne vrednosti. Faktor lahko imenujemo EDUKATIVNI STATUS STARŠEV.

Paralelne projekcije manifestnih spremenljivk, ki definirajo četrti faktor, spadajo na področje športa, tako da bi lahko zadnjo, četrto latentno dimenzijo imenovali ŠPORTNA DEJAVNOST STARŠEV.

Iz inspekcije zgornje tabele je razvidno, da so faktorji deloma medsebojno odvisni (najvišje korelacije so med

F1 in F4 ter med F1 in F2), kar kaže na določene skupne značilnosti, ki jih opredeljujeta korelirani latentni dimenziji.

Glede na tako pregnantno strukturo interkorelacij med posameznimi faktorji bi bilo mogoče pričakovati, da bi se izoblikoval en sam faktor drugega reda. To bi vsekakor bilo smiselno v nekoliko razširjeni tovrstni raziskavi opraviti v prihodnje, saj bi s tem verjetno dobili faktor, ki bi ga lahko imenovali GENERALNI SOCIALNI STATUS. V naši raziskavi tega nismo opravili, ker so nam že tako oblikovani faktorji zadostovali za potrebe raziskave, ki smo jih definirali v njenem predmetu, problemu in ciljih.

5.2. Oblikovanje kriterijske spremenljivke

T.i. »tekmovalno kvaliteto« smučarjev tekačev so ocenjevali 4 medsebojno neodvisni ocenjevalci z razponom ocen od 1 – 5. Ocena 5 pomeni najvišjo možno oceno za posameznega tekmovalca. Pričakovali smo, da bodo ocenjevalci glede na strokovno usposobljenost in večletno skupno delo imeli podobne poglede glede kvalitete mladih smučarjev tekačev.

5.2.1 Osnovne statistične značilnosti ocen ocenjevalcev

Za vse ocene posameznih ocenjevalcev so bili izračunani osnovni deskriptivni statistični parametri in frekvenčne porazdelitve. S Kolmogorov-Smirnovim testom smo testirali normalnost porazdelitve spremenljivk.

Vse spremenljivke so normalno porazdeljene. Distribucije ocen nam povedo, da ocenjevalec št. 2 pri ocenjevanju ni uporabil ocene 1. Najstrožji kriterij ocenjevanja je imel ocenjevalec št. 1 (arit. sredina = 3), medtem ko so imeli ostali ocenjevalci le nekoliko blažji kriterij ocenjevanja. Največkrat je bila pri ocenjevanju uporabljena ocena 3, najmanj pa 1.

Če seštejemo merjence oz. % porazdeljenih ocen razreda 3 in 4, lahko ugotovimo, da je nekaj več kot 67% vseh merjencev ocenjenih s tema dvema ocenama. Ne glede na to, da je distribucija, merjena z ustreznim testom, pri vsakem sodniku normalna, pa vendar predstavlja skoraj 70% vseh mer-

Tabela 3: Matrika interkorelacij med faktorji

	F 1	F 2	F 3	F 4
F 1	1.00000			
F 2	0.25211	1.00000		
F 3	0.11449	0.11545	1.00000	
F 4	0.32529	0.23272	0.24579	1.00000

jencev, uvrščenih v razred 3 in 4, po vsej verjetnosti preveliko kopičenje ocen, pri katerih sicer ne gre zanikati verodostojnosti ocenjevalcev, pač pa gre za preprosto ugotovitev, da bi bilo treba izdelati bolj prefinjen instrument ocenjevanja... denimo večji razpon skal, ker je očitno, da statistično gledano kriterijska spremenljivka izjemno homogenizira svoj predmet merjenja, t.j. tekmovalno kvaliteto, kar lahko v nadaljnjem procesu obdelave podatkov privede do »šuma«.

5.2.2 Postopek objektivizacije subjektivnih ocen ocenjevalcev

Ker vrednosti na ordinalni skali od 1 – 5 niso dejanska števila, kjer bi imela pri vseh sodnikih ista ocena isto vrednost in kjer bi bila »oddaljenost« med enakimi ocenami enaka, ocen sodnikov ni mogoče preprosto sumirati, da bi dobili skupno oceno za posameznega tekmovalca oz. kriterij smučarjeve tekmovalne kvalitete. Ker ne gre za števila, temveč »številke«, so bile bruto ocene ocenjevalcev v nadaljnjem postopku normalizirane in standardizirane.

Na osnovi transformiranih ocen ocenjevalcev v T-score je bila izračunana matrika interkorelacij med ocenjevalci.

Koeficienti korelacije med ocenjevalci se gibljejo med 0.54 in 0.83. Korelacije kažejo na dokaj visoko povezanost pri ocenjevanju skupnega predmeta merjenja. Inspekcija zgornje tabele kaže, da tisti ocenjevalci, ki imajo najnižje korelacije z ostalimi, tudi najmanj prispevajo v skupni predmet merjenja vseh ocenjevalcev. To velja zlasti za ocenjevalca št. 2.

Za izračun enotnega predmeta ocenjevanja je bila iz matrike interkorelacij manifestnih ocen ocenjevalcev s postopkom H. Hotellinga izločena prva glavna komponenta.

Prva glavna komponenta pojasnjuje 79,8% celotne variance, kar pomeni, da so imeli ocenjevalci v 79,8% enotno predstavo o predmetu merjenja, t.j. tekmovalni kvaliteti smučarja tekača. V preostalih 20,2% gre lahko za specifičnost pogleda ali za napako. Menimo, da je tolikšen delež pojasnjene variance ocen ocenjevalcev prejšel slab kot dober rezultat – glede na izkušnje pri drugih monostrukturnih in cikličnih športih, za katere so značilne enostavne globalne strukture, na voljo pa je tudi vr-

Tabela 4: Matrika korelacij med ocenjevalci

	OCENA S1	OCENA S2	OCENA S3	OCENA S4
OCENA S1	1.00000			
OCENA S4	0.54138	1.00000		
OCENA S3	0.76851	0.68007	1.00000	
OCENA S4	0.81507	0.72723	0.83266	1.00000

Tabela 5: Lastne vrednosti, % pojasnjene variance, kumulativno % pojasnjene variance

faktor	lastna vred.	% var.	kum. % var.	*
1	3.19142	79.8	79.8	*
2	0.46959	11.7	91.5	
3	0.20336	5.1	96.6	
4	0.13563	3.4	100.0	

* zadnji izločeni faktor

sta tekmovalnih rezultatov. Res je, da se je izoblikovala prva glavna komponenta in da je že druga lastna vrednost manjša od 1.0, vendar je bilo na vse povedano pričakovati večjo skupno varianco ocenjevalcev.

Tabela 6: Korelacije ocenjevalcev s prvo glavno komponento

sprem.	F-1
OCEN. 1	0.87839
OCEN. 2	0.81805
OCEN. 3	0.92236
OCEN. 4	0.94864

Na podlagi dobljenih faktorskih scorov je izračunan vektor K-1. To je realna ekvidistančna razporeditev merjenec na osnovi z – vrednosti oz. standardne deviacije. Prikazuje rezultate ter oddaljenost med merjenci.

Tabela 7: Povezanost sistema manifestnih stratifikacijskih spremenljivk s kriterijsko spremenljivko

sprem.	Correl.	Partial	BETA	T	Sig. T
STROJOP	.030712	-.115613	-.124439	-.789	.4339
KARAKKR	-.018712	-.084371	-.092064	-.574	.5686
SOBA	-.070768	-.019069	-.020241	-.129	.8976
MATSPOA	-.163548	-.304657	-.367496	-2.169	.0353
VIKENDH	-.013858	-.063312	-.065491	-.430	.6690
MATDELP	-.147693	-.196730	-.210539	-1.361	.1802
VIDEORE	.105345	.097360	.100830	.663	.5103
STARKLU	.063515	.109560	.118049	.748	.4585
OCESPOA	.103788	.130844	.152588	.895	.3754
OCEDELP	.082599	.008277	.010061	.056	.9555
IZOBMAT	.076289	.066111	.094159	.449	.6553
AVTO	.150064	.150857	.194119	1.035	.3061
IZOBOCE	.147872	.104430	.151920	.712	.4800

Multiple R = .4227 R Square = .1787
F = .770 Sig. F = .686

Tabela 8: Povezanost sistema latentnih stratifikacijskih spremenljivk s kriterijsko spremenljivko

Faktor	Correl.	Partial	BETA	T	Sig. T
FSS4	-.048052	-.002109	-.002289	-.016	.9876
FSS2	-.119059	.124480	.130241	.930	.3562
FSS3	-.067548	.073438	0.75328	.546	.5872
FSS1	.012484	.036167	0.38594	.268	.7894

Multiple R = .1456 R Square = .0212
F = .298 Sig. F = .878

Veljavnost ocenjevalcev, t.j. korelacije vsakega ocenjevalca s prvo glavno komponento, nam pove, kakšen je relativni delež, ki ga je prispeval vsak ocenjevalec k skupnemu predmetu merjenja pri ocenjevanju tekmovalcev. Vsaka ocena ocenjevalca vsebuje tako relevantne informacije o tekmovalni kvaliteti merjenca kakor tudi neveljavne informacije ter specifično mnenje ali napako, ki jo je posamezni ocenjevalec naredil pri ocenjevanju. Zgornja tabela kaže položaj in vrednost vsakega ocenjevalca v procesu ocenjevanja enotnega predmeta merjenja. Največ informacij k skupnemu predmetu merjenja je prispeval ocenjevalec št. 4.

6. REGRESIJSKA ANALIZA MANIFESTNIH IN LATENTNIH SPREMENLJIVK SOCIALNE STRATIFIKACIJE S TEKMOVALNO KVALITETO SMUČARJEV TEKAČEV

S postopkom regresijske analize smo želeli ugotoviti povezanost tako manifestnega kakor latentnega prostora spremenljivk socialne stratifikacije s tekmovalno kvaliteto smučarjev tekačev.

Inspekcija rezultatov regresijskih postopkov kaže, da so vse regresije sta-

tistično neznačilne. Celotni sistem manifestnih stratifikacijskih spremenljivk ne prispeva pomembno k pojasnjevanju kriterija (Sig. F = .686, R Square = .1787, Multiple R = .4227). Enaka ugotovitev velja za celotni sistem latentnih stratifikacijskih spremenljivk (Sig. F = .878, R Square = .0212, Multiple R = .1456). Zato tudi ne moremo in ne smemo interpretirati kate-regakoli izmed posameznih prediktorjev v obeh obravnavanih sistemih.

LITERATURA

1. Petrovič, K.: Socialno razlikovanje – sovražnik množičnega in vrhunškega športa na katerega smo često vse premalo pozorni. – Telesna kultura 23 (1975) 4, 3–4
2. Petrovič, K., M. Žvan, F. Agrež: Objektivizacija procesa vrednotenja storitev v nacionalni šoli alpskega smučanja. – Ljubljana: Fakulteta za telesno kulturo, 1985
3. Pustovrh, J.: Socialno demografske karakteristike in pogoji dela ter življenja najuspešnejših jugoslovanskih smučarjev tekačev. – Ljubljana: Fakulteta za telesno kulturo, 1989
4. Žvan, M.: Povezanost položaja merjenec na indikatorjih socialnega razlikovanja z uspešnostjo v alpskem smučanju. – Ljubljana: Fakulteta za šport, 1990

ZAKLJUČEK

Četudi pri smučarjih tekačih v slovenskem prostoru ne gre za relativno homogeni vzorec, za katerega je značilna dokaj podobna socialna klima, pa se za trenutno doseženo mednarodno kvaliteto raven očitno socialni status ne pojavlja kot predselektor baze sedanjih tekmovalcev. S tem pa sama kineziološka obravnava nadarjenih posameznikov pridobiva dominantno vlogo pri kreiranju športnih dosežkov. Problem leži lahko bodisi izven prostora socialnih prediktorjev bodisi v njihovi izbiri, ki je invariantna za sedanje uspehe merjenec. Razlog je lahko tudi v nezadostno selektivni kriterijski spremenljivki – tekmovalni kvaliteti smučarjev tekačev. Možen in celo dokaj verjeten je razlog, da imajo v vzorec zajeti tekmo-

CONCLUSION

Even if we cannot say that Slovene ski-runners form a homogenous group in their »social climate«, it seems that social status does not represent a pre-selector of current competitors at the achieved level of quality in the international arena.

This gives the dominant role in creating the achievement of gifted individuals to kinesiological treatment. This may be because the problem lies outside social predictors, or because of their unfortunate choice. Part of the problem probably lies also in the rather poorly discriminating criterion variable – competitive quality of the ski-runners. It is also possible that joint longer-lasting training camps, similar material treatment in the clubs and selections, form such

valci zaradi skupnih priprav, podobne materialne obravnave v klubih in reprezentancah zaenkrat take pogoje, ki ne inervirajo potrebe po intervirajočem vplivu socialnih korektorjev njihovih družin. Vprašanje pa je, kako bi bilo, če bi prišlo do odločilnejših premikov posameznikov v mednarodno ovrednotenih rezultatih. To bi pomenilo drugačen poseg v procese prvega izbora in sprotne selekcije. V tem primeru bi lahko pričakovali značilno povezanost s stratifikacijskimi dimenzijami, predvsem na področju ekonomskega statusa družin izbranih tekmovalcev.

Problematiko teka na smučeh bi veljalo v prihodnjih raziskavah bolj celostno obravnavati. Brez resnega strokovnega dela in materialne projekcije potreb za razvoj in dosego vrhunskih rezultatov le-teh ni mogoče pričakovati. Ustvariti je treba pogoje za delo, ki prinašajo vrhunske rezultate in te rezultate temu primerno materialno ovrednotiti. To pa so že vprašanja, ki presegajo okvir te raziskave in se iztekajo v očitni potrebi, da se revalorizira vse dosedanje, zlasti strokovno delo, odvrže ves balast preteklosti, ki je pri nas še močno prisoten. Postaviti je treba smiselna izhodišča za nadaljnje delo, oprta na tuja znanja in spoznanja, predvsem pa na lastno raziskovalno prakso.

conditions that triggering of family social correctives is not needed.

However, the question can be posed, what would happen if greater differences in level of internationally recognised results would occur. This would mean a change in the process of the first and later selections. In this case one would expect a significant correlation with stratification dimensions, specially with indicators of the economic status of the competitor's family.

Ski-running should be in the future treated in a more complex way. Without serious professional work and a projection of material needs for development, it is unfounded to expect top results. Proper training conditions for top results should be organized and such results also suitably materially sanctioned. However, these questions lie outside the bounds of this research, but do show an obvious need for a revalorization of all the current solutions (specially the training process) and throwing out all the ballast of the past, which is here still very much present. Sensible premises should be drawn up for the future, based also on foreign knowledge and findings, but mainly on own research.